

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ เราชวนขวยกัน ขวนขวยหาความจริง ความจริง เห็นไหม คุณติ เวลาเราหายใจ ออกซิเจน ถ้าอากาศมันสดชื่น หายใจเต็มปอด หายใจแล้วมันชื่นใจมาก ถ้ามันแบบว่าอากาศมันไม่ถ่ายเท หายใจก็อึดอัดแล้ว แล้วยิ่งอากาศเป็นพิษด้วย หายใจเข้าไปเสียชีวิตเลยละ

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตใจ คุณติ คุณความเป็นไปของฤดูกาล คุณไม่มันผลัดใบ ถึงเวลาแล้วมันก็ผลัดใบของมัน เวลามันแตกใบอ่อนคุณมันสวยงามมาก แต่ความเป็นจริงของมัน ใบไม้มันเกิดจากต้นไม้นั้น ใบไม้นั้น เพื่อกรองแสง เพื่อแสง เพื่อกรองอาหาร กลั่นอาหารให้กับต้นไม้นั้น ถึงเวลาแล้วมันก็ต้องผลัดใบไป นี่พูดถึงสิ่งที่มีชีวิตนะ มันยังชวนขวย มันยังแย่งชิงกัน ต้นไม้มันแย่งชิงแสงกัน คุณติ มันแย่งชิง มันเอนไปหาแสงนั้นนะ มันเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครอง

แต่ของเราเป็นสิ่งที่มีความชีวิตนะ ชีวิตของเราเกิดมาสมบุกสมบัน มันต้องสมบุกสมบันนะ ความสมบุกสมบันนั้นสมบุกสมบันเพื่อชีวิตของเรา เพื่อความมั่นคงของชีวิตของเรา แต่จิตใจคนเข้มแข็งขึ้นมา ทำสิ่งนี้แล้วมันชื่นบาน มันชื่นบานแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ แต่ละภพแต่ละชาติเวลาเสียสละขึ้นมา เวลาเสียสละทั้งชีวิต ทั้งภพทั้งชาติ ทำตั้งแต่เกิดจนตาย แล้วก็เวียนตายเวียนเกิด ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ท่านทำของท่านมาอย่างนั้น ถ้าทำของท่านมาอย่างนั้นทำเพื่ออะไรละ ทำเพื่อความมั่นคงของใจใจ ถ้าใจมันมั่นคง เพราะมันกระทบกระเทือนมาพอแรงแล้วแหละ สิ่งใดกระทบกระเทือนนั้น

ทีนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เห็นไหม สิ่งที่มีชีวิตมันแย่งชิงกันเอาแสง แย่งชิงกันเพื่อเอาอากาศ แย่งชิงกันเพื่อความดำรงชีวิตของมัน แต่มันก็เป็นสิ่งมีชีวิต แต่ไม่มีวิญญาณครอง เรามีวิญญาณครองใจ เราเคลื่อนไหวได้ เราทำอะไรได้ แล้วเรามีสติมีปัญญา คำว่า

“สติปัญญา” อายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ความกระทบขึ้นมาแล้วมันเกิดอารมณ์ความรู้สึก ขนาดไหน ถ้าความรู้สึกขนาดไหน นี่การฝึกฝนๆ มาทำบุญกุศลกันอยู่

ถ้ามาทำบุญกุศล คุณ เวลาเขาไปทำบุญกุศลกัน เขาขึ้นบาน เขามีแต่ความรื่นเริงกัน ความรื่นเริงเป็นมาตรฐานหนึ่ง มันเป็นมาตรฐาน แต่มาตรฐานของเราไง คุณ สมัยเราอยู่กับครูบา อาจารย์นะ ท่านมาวัดมาวา ท่านสงบเสงี่ยม สงบเสงี่ยมเพราะอะไร เพราะอีกมาตรฐานหนึ่ง ถ้าได้มาตรฐานเดียวกัน

คำว่า “มาตรฐานเดียวกัน” ทำสิ่งใดแล้วมันเป็นสัปปายะ สัปปายะมันเห็นฟ้องต้องกัน แต่มันคนละมาตรฐาน มาตรฐานมันไม่เหมือนกัน มาตรฐานมันไม่เท่ากัน ถ้ามาตรฐานไม่เท่ากัน มาตรฐานก็ส่วนมาตรฐาน มาตรฐานคือกฏกติกา เวลากฏกติกา ครูบาอาจารย์ท่านเป็นธรรมๆ นะ ท่านมีกฏกติกาของท่าน แต่ไอ้คนจิตใจที่อานาจวาสนาบารมีของคนใจ น้อยเนื้อต่ำใจ มีแต่ปมในใจทั้งนั้นนะ นี่มันมีปมของมัน

คุณ มันเหมือนกับเด็ก ทางจิตวิทยา เด็กถ้ามันมีปมขึ้นมา โตขึ้นมาจะมีปัญหา พ่อแม่ขึ้นมา ตั้งแต่เกิดจน ๓ ขวบ สมอมมันกำลังเติบโต เราพยายามจะป้อนสิ่งที่ดีให้กับเขา คำว่า “ป้อนสิ่งที่ดีให้กับเขา” เราก็ป้อนให้เขาทางจิตวิทยา นี่ทางเวรทางกรรม ทางเวรทางกรรม คุณ อชาติศัตรูเกิดมา เวลาเกิดมามันมีปัญหา พรหมณ์พยากรณ์เลย นี่จะฆ่าพ่อ แต่ด้วยความผูกพัน เราก็ทำเพื่อประโยชน์ดีงาม ป้อนสิ่งดีๆ ให้ อชาติศัตรู ชาตินี้ไม่เป็นศัตรูกับใครเลย เป็นคนดีทั้งหมด แล้วเลี้ยงมาดีงามมาก เลี้ยงมาดีงามมาก ถึงเวลาโตขึ้นมาไปคบเทวทัต เทวทัตเปลี่ยน สมอม พยายามให้ข้อมูล “ทำไมไม่แย่งชิงสมบัติ”

“แย่งชิงทำไม เดียวพ่อก็ให้”

“แล้วเกิดถ้าเอ็งตายก่อนละ ตายก่อนแล้วเอ็งก็อดนะสิ”

ปันหัวจกคิดไป นี่พูดถึงเราป้อนข้อมูลให้ เราทำสิ่งใด สภาวะแวดล้อมที่ล้อมเป็นหน้าที่ของเรา ต้องทำ ทางจิตวิทยาเขาทำทั้งนั้นนะ แต่เวรกรรมของเขามันก็มีนะ เวรกรรมอันนั้น ถ้าเวรกรรม ถ้าเขาแก้ไขของเขาได้ นี่เวรกรรมของเขา

นี่พูดถึงมาตรฐานๆ ใด ถ้ามาตรฐานของคนมันร่อยแปดพันเก้าไปทั้งนั้นนะ ใจของคนมหัศจรรย์นัก มันเป็นดีก็ได้ดีมาก เวลามันร้ายมันก็ร้ายได้ทั้งนั้นนะ แล้วเวลาดีเวลาร้ายมันมา

จากไหนล่ะ? ก็มาจากความรู้สึกนึกคิดของคนนี่ เรามารักษามาตรฐานของเรา เรามาทำบุญกุศล
ของเรา เรายังรักษาของเรา ทำแล้วหักแข็งหักขาภิเลสไป ถ้าหักแข็งหักขาภิเลส ไม่ได้ตั้งใจสักอย่าง
ไม่ได้ตั้งใจหรอก

แต่เวลาทำไปๆ นะ พอเราทำงานคุ้นชิน พอทำงานใจมันพัฒนาแล้วนะ โอ้โฮ! ของดีทั้งนั้น
ของดีทั้งนั้นเลย แต่เวลาทำขึ้นมามันทำไม่ได้ กิเลสมันโดนหักแข็งหักขา มันอี้อัดขัดข้องไป
หมดนะ นู่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ โอ้โฮ! วุ่นวายไปหมดเลย

พอวุ่นวายๆ วุ่นวายเพื่ออะไรล่ะ วุ่นวายก็เพื่อความสงบไง ถ้ามันวุ่นวายเพื่อความสงบ
วุ่นวายเพราะอะไรล่ะ วุ่นวายเพราะจิตมันคิดคั่นใจ หัวใจมันคิดมันคั่น มันจะเอาของมัน มันจะ
ต้องการของมัน มันจะทำของมัน แล้วทำของมันก็ไปกระทบกระเทือนคนอื่น แล้วมันสงบได้ที่
ไหนล่ะ นี่มาตรฐานของเขาไปทำบุญกุศลแล้วเขาชื่นบานกันเสียงเจื้อยแจ้ว โอ้โฮ! มีมหรสพ
สมโภช โอ้โฮ! มีความสุขๆ...ไปกรรมฐาน เถียบกริบ

จิตใจที่มันพัฒนาแล้วมันยกขึ้น ถ้ายกขึ้นแล้วนะ กิริยา บุญกิริยาวัตถุ นั่งสมาธิ นี่กิริยา
ของเราที่เราจะทำสิ่งใดด้วยความพอใจของเรา เราเสียสละเพื่อถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า บุญกิริยาวัตถุ ความสงบเสงี่ยม ความนุ่มนวลเป็นบุญ เป็นบุญแล้ว แต่เราไม่เห็นตรงนี้
ว่าเป็นบุญไง เออะอะมะเทิงนั่นแหละเป็นบุญ เสียขังนั่นแหละ กดขี่คนอื่นนั่นแหละมันเป็นบุญ
มันเอาบุญมาจากไหนล่ะ มาตรฐานของใครนั่นนะ

มาตรฐานนะ ดูทางโลก เห็นไหม ดูหลวงตาท่านพูดนะ เวลาท่านเผด็จท่านบอกว่า ให้
เสียสละ ให้ทำคุณงามความดีกัน โครงการช่วยชาติท่านพยายามจะให้คนละไม้คนละมือ ๕
บาท ๑๐ บาทใครช่วยกันนะ เวลาคนที่ไปทำบุญ คนที่ชวนชวายเป็นมากท่านบอกว่า เงินทองมัน
ไม่ใช่ น้ำท่าจะไปตักเอาได้ง่ายๆ นะ มันก็ต้องแสวงหามาเหมือนกัน

เวลาท่านพูดนะว่า ท่านทำให้ลูกศิษย์ของท่านบอบซ้ำ ลูกศิษย์ของท่านที่ใจเป็นธรรม
เพราะชวนชวายเป็น ชวนชวายเป็นมาจนเจือ ชวนชวายเป็นมาเพื่อน้ำใจ ชวนชวายเป็นมาเพื่อเจตนาที่เป็นคุณงาม
ความดีของท่าน ท่านเห็นแล้วท่านก็สะเทือนใจนะ ท่านบอกว่า ท่านทำให้ลูกศิษย์ของท่านบอบ
ซ้ำ แต่มันก็เป็นความจำเป็น มันก็เป็นความจำเป็นเพราะว่าโครงการช่วยชาติมันต้องช่วยกันด้วย
วัตถุ มันต้องช่วยกันด้วยจำนวนของเงิน ด้วยเจือจางอย่างนั้น

ท่านบอกว่า เวลาท่านพูดออกมาด้วยความสะเทือนใจ บอกว่า “เราทำให้ลูกศิษย์ของเราบอบช้ำ” ความบอบช้ำอันนั้นบอบช้ำด้วยการแสวงหา บอบช้ำด้วยการกระทำ แต่ความบอบช้ำนั้นถ้ามันมีเจตนาที่ดีเพื่อเสียสละให้เป็นบุญกุศล แต่เวลาท่านบอกท่านเพียงๆ เพียงไอ้คนที่มันคือด้าน ไอ้คนที่มันบอกว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไอ้ผู้ที่มันไม่เห็นด้วยนะ ท่านพูดกับพวกนั้น

แต่เวลาเทศน์ขึ้นมาแล้ว จิตใจคนที่เป็นธรรม จิตใจคนที่ดีงามมันก็อยู่ในสังคมเดียวกัน นั่นแหละ นั่งอยู่ในศาลาเดียวกัน จิตใจที่เขาดีงาม เขาฟังแล้วเขาก็สะเทือนใจ ไอ้จิตใจที่คนมันคือด้านมันก็บอกว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์ หาเรื่องให้เดือดร้อน เขาอยู่สุขสบาย มาบั่นป่วนสังคม”

นั่นเวลาพูดเขาพูดไปอย่างนั้นนะ เวลาเขาบั่นป่วนกัน เขาใช้เล่ห์เหลี่ยมกัน เขาหาผลประโยชน์กันมันไม่บอก แล้วมันชอบด้วย เพราะมันได้ประโยชน์ไปกับเขา แต่เวลาเขาทำมาเพื่อสังคม เพื่อเสียสละ เพื่อทำต่างๆ มันบอกไม่ใช่กิจของสงฆ์ นี่จิตใจของคน มาตรฐานของใจก็อีกเรื่องหนึ่งนะ นี่ถ้ามาตรฐานความเป็นไปของโลก

ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านจะมีมาตรฐานของท่าน แล้วถ้าเวลาเราไปฝึกไปหัดมา ฝึกหัดกับครูบาอาจารย์ใดมา หลวงตาท่านบอกบ่อยมาก เวลาออกไปๆ ก็เอาชื่อเสียงท่านไปหา กินกัน เวลาออกไปจากไหนที่ว่าลูกศิษย์ใคร ลูกศิษย์กรรมฐาน ลูกศิษย์องค์ไหน แล้วเวลามาตรฐานที่ทำไว้แล้วมันเป็นอย่างนั้นใหม่ละ ถ้ามันไม่เป็นอย่างนั้นเราสะเทือนใจเราไหม คุณงามความดีของเราไม่มีเลย เราอาศัยแต่ชื่อเสียงของท่านเท่านั้นนะ เอาชื่อเสียงของท่านไปแสวงหาผลประโยชน์กัน แล้วชื่อเสียงก็เป็นชื่อเสียง ชื่อเสียงของท่านมาจากไหนละ ก็มาจากคุณงามความดีของท่าน มาจากการกระทำของท่าน แล้วเราละ เราละ เราอยากจะเป็นคนดี เราอยากจะมีคุณธรรม เราก็ต้องหักแข็งหักขากิเลสดี กิเลสมันติดมันคั่นอยู่แล้ว กิเลสมันต้องเอาแต่ใจตัวอยู่แล้วแหละ

สิ่งที่เราแสวงหาๆ แสวงหามาถึงสุดท้ายแล้ว ท่าน สิล มันจบลงที่การภาวนา ถ้าเราจะภาวนาของเรา เราตั้งใจของเรา มันสูงส่งแล้ว มันสูงส่ง ไม่ต้องไปแข่งขันกับใคร แข่งขันด้วยกิริยา แข่งขันด้วยวัตถุ มันจะมีประโยชน์อะไร มันต้องแข่งขันที่หัวใจ

คุณติ พระอรหันต์สมัยพุทธกาล เอตทัคคะ ทุกตะเจิญใจเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน กินข้าวไม่เคยอิมแม่แต่มือเดียวเลย พระสิวลีนีมหาศาล มีลาภรองจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตรเป็นเสนาบดีแห่งธรรม ปัญญาเลอเลิศมาก พระโมคคัลลนะมี

ฤทธิ์มีเดช พระอุบาลีเชี่ยวชาญในทางวินัย เชี่ยวชาญในกฎกติกา เชี่ยวชาญมาก เวลาถึงที่สุดแล้ว ถ้าถึงที่สุด อาสวักขยญาณ ทำลายกิเลสอวิชชาอันนั้นไปแล้ว สิ่งที่มีความถนัดๆ มันก็เข้าไป แล้วมันต้องไปแข่งกับใคร เราไปแข่งกับใคร

มาตรฐานของเรา ขณะที่เราจะพัฒนามาตรฐานของเรา เราต้องหักแข็งหักขากิเลสเราก่อน กิเลสของเรามันยั่วเยี้ยอยู่ในใจ หักแข็งหักขามัน แล้วหักแข็งหักขามัน บุญกิริยาวัตถุ นิ่งๆ นิ่งๆ นี้ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ นี่สุดยอด วัตรกรรมฐานเขาเป็นอย่างนั้น

แล้วเป็นอย่างนั้นแล้ววัตรจะมีปัจจัยเครื่องใช้สอยอย่างไร

ไม่ต้องห่วง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เวลามันเป็นแล้ว คนที่เขาเห็นแล้วมันเข้าไปเอง มันต้องมีของมันมา เราไม่ต้องไปแบกรับ ไม่ใช่หน้าที่ หน้าที่ของเรา รักษาหัวใจของเรา แม้แต่ไปหาครูบาอาจารย์ก็เหมือนกัน ไปหาครูบาอาจารย์ เวลาหลวงปู่มัน ทุกคนก็อยากจะอุปฐากอุปถัมภ์ท่านเพื่อได้บุญกุศลจากท่าน ขออาศัยอิงได้บุญอันนั้นมาเพื่อภาวนาได้ดี

เวลาอยู่บ้านตาด เวลาบาตรของท่าน เวลาบิณฑบาตกลับมา ทุกคนช่วยกันรับๆ ไป เพราะทุกคนอยากได้ ทุกคนนะ เรามีหัวใจ หัวใจของเราอยู่ที่ใครละ หัวใจเราอยู่ที่ครูบาอาจารย์นะ หัวใจเราอยู่ที่พ่อแม่ใช่ไหม เราก็คืออยากให้ท่านอยู่สุขสบายใช่ไหม ถ้าท่านสุขสบายแล้วเราได้บุญกุศลอันนั้นมาใช่ไหม แล้วหัวใจเรามันได้กระทำ แล้วเวลามันเข้าทางจงกรมมันนั่งภาวนามันขึ้นบานนะ แหม! มันได้เชื้อใจอันนั้นมาไง มันได้เชื้อใจ ได้บุญอันนั้นมา มันเดิมของมัน มันเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันมีความขึ้นบาน

แต่ถ้าเวลากิเลส เราไม่ได้หักแข็งหักขามันนะ มันฟูอยู่ในหัวใจนะ เข้าทางจงกรมก็เดิน ๒ ก้าว เซตกทางจงกรมแล้ว นั่งสมาธิ พอนั่งเข้าไปหัวมันก็ทิ่มดินแล้ว เพราะกิเลสมันเต็มหัวใจ ไอ้การภาวนาก็เป็นกิริยาข้างนอกเฉยๆ เท่านั้นนะ บุญกิริยาวัตถุเราเอามาถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาภาวนาขึ้นไปแล้ว ไอ้บุญกิริยาวัตถุ บุญที่มันนั่งนิ่งๆ เดินจงกรมเพื่อให้ความลึกคักให้หัวใจมันขึ้นบาน ทำไม่ได้เลยๆ เพราะว่ากิเลสมันตัวอ้วนๆ ใจ

แต่ถ้าเราอาศัยบุญของครูบาอาจารย์ ได้อุปฐากดูแลท่าน ได้อุปฐากดูแลท่าน อาศัยบุญคุณ หลวงปู่มันเวลาท่านตื่นนอนขึ้นมา หลวงปู่ฝันท่านอยากจะไปเอาน้ำอุ่นผสมกับน้ำเพื่อจะให้ท่านได้ล้างหน้า พอไปถึง หลวงปู่อ่อนน่องอยู่แล้ว ไปถึง ทุกคนไปจงๆ ทุกคนอยากจะทำเพื่อ

ครูบาอาจารย์ นี่มาตรฐานหัวใจที่มันเห็นคุณประโยชน์ แล้วมันจะเอาอะไรไปแข่งขันกัน มันแข่งขันตรงไหน แล้วต้องเอาอะไรมาแข่งขัน ถ้าแข่งขันก็แข่งขันกับกิเลสนี้ไง กิเลสในหัวใจของเรา นี่พูดถึงมาตรฐานไง

ฉะนั้น มาตรฐานของโลก เราเห็นวัดไหนเขาทำกันอย่างไร นั่นสาธุ มันเรื่องของเขา เรื่องของเขา แต่ถ้าเรื่องของเรา เวลาสมัยหลวงตาท่านพูดประจำ ธรรมเนียมจรวดดาวเทียมมันไปกันหมดแล้วละ มันเป็นจรวดมันเป็นดาวเทียม มันยังออกนอกโลกไปหมดแล้วละ

ฉะนั้น คนที่จะมีหลักมีเกณฑ์ เราจะไม่ทิ้งฐาน ทิ้งฐานคือหัวใจของเรา ทิ้งฐานคือข้อวัตรปฏิบัติ ไอ้ธรรมเนียมจรวดดาวเทียมมันไปหมดแล้ว แล้วมันจะเร็วแหลมไปเรื่อยๆ

ฉะนั้น ถ้ามาตรฐานของเรา คำว่า “มาตรฐาน” นะ คนเรามีสัจจะ พูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น คุณกันแล้วพูดกันแล้วก็ต้องเป็นอย่างนั้น แล้วก็ยังคนอื่น สิลมันอยู่ตรงไหนวะ สิลอยู่ตรงไหน คำพูดมันไม่เป็นคำพูด มันโกหกมดเท็จแล้ว คนถ้ายังโกหกมดเท็จแล้วจะทำชั่วอย่างอื่น ไม่มีอีกเลย ลองได้ขนาดคุณกันแล้ว พูดกันแล้วยังไม่เข้าใจ พูดกันแล้วยังเป็นไปไม่ได้ มันจบแล้ว ไอ้เรื่องภาวณาไม่ต้องมาคุยกัน

คุณสิ เวลาครูบาอาจารย์เราอาศัยอยากอุปฐากอุปถัมภ์ท่าน เพื่ออะไร เพื่ออาศัยบุญญาจากท่านให้ช่วยดูแลหัวใจให้ผมด้วย เราจะประพฤติปฏิบัติหัวใจมันรุนแรงนัก หัวใจมันทุกข์ยากนัก ก็อาศัยบุญกุศลอันนั้นเพื่อบรรเทา เพื่อให้มันมีอำนาจาสนา เพื่อภาวณาได้ นี่ไง ไม่ต้องพูดไม่ต้องจาเลยละ จิตใจเรามันยังลงมันยังอ่อนนุ่มขนาดนั้น

ไอ้นี้คุยก็คุยกันแล้ว ตกลงก็ตกลงกันแล้ว ทำอะไรทุกอย่างก็หมดแล้วมันยังฝืนนะ คำว่า “คุยกันแล้ว” มันฝืนก็โกหกแล้ว บุคคลนะ ถ้ายังโกหกมดเท็จอยู่ ทำความชั่วอย่างอื่น ถ้าไม่ทำไม่มีอีกแล้ว ลองได้มันฝืน มันโกหกมดเท็จ มันยังฝืนไปได้ แล้วอย่างอื่นจะทำอะไรกัน

กรรมฐานเวลาเขาลง เขาลงใจนะ ไม่ต้องบอกไม่ต้องสอน หลวงตาท่านเน้นย้ำเลย หูต้องเป็นหูคน อย่าเป็นหูไม้ไผ่ อย่าเป็นหูกระต๊อ ตาต้องเป็นตาที่มีสติปัญญา เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจต้องเปิดกว้าง แล้วต้องรับแล้วพยายามฝึกฝน นั่นนะเบื้องต้นของการประพฤติปฏิบัติ เบื้องต้นของกรรมฐาน เบื้องต้นของครูบาอาจารย์เราที่ท่านฝึกฝนกันมา แล้วส่ง

ต่อกันเป็นชั้นๆ ขึ้นมา จนมีหลักมีเกณฑ์กันขึ้นมา เคียวนี้จ้ำจี้จ้ำไชอย่างไรมันยังไม่สนเลย แล้ว
คุยกันแล้ว ตกลงกันแล้วก็อีกเรื่องหนึ่งเลย ไม่มีมาตรฐาน

ฉะนั้น มาตรฐานของกรรมฐานต้องเป็นอย่างนั้น ถ้ามาตรฐานเป็นอย่างนั้นนะ เราจะทำ
ของเราอย่างนั้น นี่พูดถึงฟังธรรมๆ หากจะหาความจริง นี่สัจจะ พุคนี้มันเป็นเรื่องปลีกย่อยมาก
ปลายอ้อปลายแฉม มันยังไม่เข้าสู่ศีล สมาธิ ปัญญาเลย แล้วนี่เป็นวัตรกรรมฐานหรือวะ นี่หรือ
กรรมฐาน นี่หรือพระป่า พระป่าปลิ้นปล้อนกะล่อนกันอย่างนั้นนะหรือ ถ้าปลิ้นปล้อนกะล่อน
กัน ไม่ต้องเข้ามาที่นี่

เป็นจริงก็ต้องเป็นจริงสิ ไม่อย่างนั้นมันจะเป็นแบบอย่างได้อย่างไร แบบอย่างต้องเป็น
แบบอย่าง ตกลงกันแล้วต้องเป็นตกลงกันแล้ว คำว่า “ตกลงแล้ว” มันพิจารณาแล้วดูแล้วมันถึง
ได้ตกลงอย่างนั้น แต่ถ้าไม่ได้พิจารณาเลย มันไม่ได้พิจารณาได้อย่างไร ก็สันดานมันเห็นมา
ตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้วละ คนเรามันเห็นกันมาตลอด แต่ด้วยความบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ มารเอย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกาสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง อุบาสก อุบาสิกา บริษัท ๔ สามัคคีดี ศาสนาจะเจริญๆ ไอนี้
คุยก็คุยกันแล้ว ทำก็ทำแล้ว มันเหยียบหัวไป ข้ามหัวไปข้ามหัวมา ไร้สาระมาก เอวัง